

לשכת עורכי הדין בישראל
THE ISRAEL BAR

פורום משפחה

נציג לכנסת:
אדוין פרידמן

סגן:
בצלאל הוכמן
נאוה פרס

מ"מ:
אהובה יששכר

יו"ר הפורום:
אבנר זינגר

18 אוקטובר 2010

לכבוד:
ח"כ דוד רותם
יו"ר ועדת חוקה, חוק ומשפט
הכנסת
מכובדי,

הנדון: עמדת פורום משפחה של לשכת עורכי הדין - תיקון חוק אימוץ ילדים, תשמ"א 1981

פורום משפחה של לשכת עורכי הדין מתכבד בזאת להביע את עמדתו בנוגע לנושא שבנדון.

חוק אימוץ ילדים תשמ"א-1981 עובר תיקון יסודי. זאת בעקבות פסקי הדין "הבעייתיים" שניתנו בשנים האחרונות. במיוחד, הודגש הצורך בתיקון בעניין הסכמת הורה למסירת ילדו לאימוץ.

הצ"ח קובעת (בין היתר) כי הסכמת הורה למסירת ילדו לאימוץ תהא הסכמה מדעת שניתנה לאחר שהובא לידיעת ההורה מידע משפטי רב, מסובך ומורכב וכי עברו שבעה ימים לפחות מיום לידת הקטין. על פי הצעת החוק פקיד הסעד הוא שיסביר להורה בשפה ברורה את ההליך וימסור את המידע המשפטי והמורכב בעניין מסירת הילד לאימוץ. פורום משפחה של לשכת עורכי הדין מתנגד להצעה זו וסבורה שיש לקבוע בחוק, חובה למנות עורך דין להורה המוסר את ילדו לאימוץ (היה אותו הורה אינו מיוצג) בדומה לחובת מינוי עורך דין בהליכים פליליים.

על פי הצ"ח, פקיד הסעד יסביר להורה בשפה ברורה המובנת לו כמצוטט להלן מהצעת החוק:

88 (1) האפשרויות לגדל את הילד בעצמו, או בסיוע שירותי הרווחה בדרכים אחרות הקבועות בדין, במקום למסור את הילד לאימוץ, לרבות באמצעות קבלת עזרה כלכלית וטיפולית כקבוע בדין וכמקובל בשירותי הרווחה; סבר פקיד הסעד כי בנסיבות העניין שקיימות נסיבות מיוחדות המצדיקות זאת, יביא לידיעת ההורה את-היש אפשרות סבירה שבית המשפט יכריז על הילד כבר אימוץ או יקבל החלטה בעניינו לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה), התשי"ד-1960, יביא את הדבר לידיעת ההורה, והוא רשאי שלא להביא בפניו את המידע בדבר האפשרויות לגדל את הילד בעצמו כמפורט ברישה של פסקה זו; הערה: בדיון

לשכת עורכי-הדין בישראל THE ISRAEL BAR

עם נציגי משרד המשפטים ומשרד הרווחה נטען כי במקרים מסוימים כאשר פקיד הסעד סבור שבמקרה שהאם תחליט לא למסור את הילד לאימוץ מרצונה, הרי רוב הסיכויים שבית המשפט יכריז על הילד כבר אימוץ, אין טעם לפרט בפניה את כל אפשרויות העזרה העומדות לרשותה כדי לגדל את הילד בעצמה כי ממילא יש סיכוי קטן שיתאפשר לה לגדלו בעצמה, וחבל שתשקע באשליות.

(2) משמעות האימוץ, לרבות התוצאות הנפשיות האפשריות של האימוץ ושל ההסכמה למסירת הילד לאימוץ על הילד ועל ההורה;

(3) השלבים של הליך האימוץ;

(4) תמשמעות המשפטית של הליך האימוץ והתוצאות המשפטיות של האימוץ ושל ההסכמה למסירת הילד לאימוץ על הילד ועל ההורה, ובכלל זה עניינים אלה:

(א) סופיות ההסכמה והנסיבות שבהן ניתן לחזור ממנה או לבטלה;

(ב) משמעות האימוץ לעניין הפסקת החובות והזכויות שבין הילד ובין ההורה ושאר קרוביו, ולעניין הסמכויות הנתונות להם ביחס לילד, אלא אם כן יורה בית המשפט אחרת בצו האימוץ;

(ג) משמעות האימוץ לעניין זכויות הירושה של הילד ~~זכותו של הילד להמשיך ולרשת את הוריו על פי דין~~, ועדת טירקל המליצה על ביטול הוראת סעי' 16 לחוק הירושה הקובעת דין מיוחד בכל הנוגע לירושת ילד מאומץ והשוואת דינו לעניין ירושה לדינו של ילד רגיל; המלצות אלה אומצו בתזכיר חוק דיני ממונות (חלק הירושה)¹. לאור השינוי הצפוי מוצע להשתמש בסעיף זה בשפה ניטרלית שתתאים לדין שייקבע גם לאחר תיקון חוק הירושה.

(ד) משמעות ההסכמה לאימוץ לעניין העברת הזכויות, החובות והסמכויות של ההורה כלפי הילד לפקיד הסעד עד מתן צו האימוץ;

(ה) משמעות ההסכמה לאימוץ לעניין שלילת הזכות ההורה לקבלת מידע על הילד, על הליכים משפטיים בעניינו, על זכות המבקש לאמצו ועל זהות מי שיאמצו;

(ו) זכות הילד בהגיעו לגיל 18 לבקש לעיין בפנקס האימוצים ולקבל פרטים על ההורה;

(5) זכות ההורה להתייעץ עם עורך-דין או כל גורם אחר מטעמו טרם החתימה על כתב ההסכמה, ולליווי של אדם נוסף במעמד החתימה על כתב ההסכמה;

לשכת עורכי-הדין בישראל THE ISRAEL BAR

מוצע למחוק את ההפניה להתייעצות עם עורך דין דוקא. ההורה יכול לבחור להתייעץ עם מי שהוא בוחר – פסיכולוג, עובד סוציאלי, רב או חבר טוב. אם בוחרים לא לציין במפורש גורמים רלוונטים להתייעצות אין סיבה לציין דוקא את עורך הדין.

(6) החשיבות שיש למסור פרטים מזהים של ההורה השני אב הילד לשם הבטחת טובתו של הילד והאפשרות למסור פרטים מזהים למטרות מסוימות בלבד כאמור בסעיף 18; סירבה אם למסור פרטים מזהים של האב, יביא פקיד הסעד לנדעו כי היא רשאית למסור פרטים מזהים למטרות כאמור בסעיף 18, וכי לא יעשה בפרטים שימוש אלא לאחר שתימסר לה הודעה על כך, אלא אם כן לא ניתן לאתרה במאמץ סביר. מוצע לנקוט בשפה ניטרלית על אף שבמרבית המקרים שסעיף זה נוגע אליהם אכן מזובר על אם שמסכימה למסור את ילדה לאימוץ ומסרבת למסור פרטים על האב. כמו-כן מוצע לקצר את הפירוט בסעיף זה ולהפנות לסעיף 18 שם נקבעה ההוראה המהותית בכל הנוגע למסירת פרטים של ההורה השני.

(7) האפשרות להשאיר לילד מכתב או מזכרת שיישמרו בפנקס האימוצים. מוצע להוסיף למידע שיש לציין בפני ההורה גם את המידע בדבר השארת מזכרת או מכתב לילד.

לאחר מכן, כך נקבע, כי הסכמת ההורה לאימוץ תינתן (חילופי) או בפני שופט בימ"ש לענייני משפחה, או בפני דיין, או בפני עו"ד הכשיר להיות שופט בימ"ש לענייני משפחה שהסמוך היועמ"ש והכל בנוכחות פקיד סעד.

בדרך המוצעת לעיל פקיד הסעד, הוא אשר מוסר להורה מידע משפטי רב ומסובך ומורכב, אשר לאחריו ההורה הביולוגי אמור למסור הסכמתו. פורום משפחה של לשכת עורכי הדין מתנגד מוצע ודרשת כי להורה הביולוגי ימונה עורך דין, זאת מהנימוקים הבאים:

1. יש לקבוע בחוק כי להורה הביולוגי המוסר ילד לאימוץ, ימונה עורך דין אשר ייצג אותו בלבד. הליך האימוץ מורכב ונדרשת כאמור לעיל, הסכמה מדעת אשר זו חייבת להינתן רק לאחר הבנת המשמעות לרבות המשפטית של ההליך, קל וחומר בהליך אשר אין דרך חזרה מהסכמה זו ואשר חורף גורל של ילדים, הורים ומשפחות.

לשכת עורכי הדין בישראל THE ISRAEL BAR

2. הייעוץ המשפטי הינו ייעוץ אישי עבור ההורה ולא מטעם הרשויות (פקיד הסעד). על המייעץ לדאוג לאינטרסים של ההורה ולא של הרשויות (אפילו הצדק עמם). למותר לציין כי בימ"ש לעניני משפחה או הדיין אינם יועצים משפטיים.
3. כי יש למנות לכל הורה המוסר ילדו לאימוץ עו"ד, כדרך שלכל נאשם (להבדיל) ממנה ביהמ"ש סגור ציבורי. כך יש לאפשר מינוי עו"ד (מתמחה בתחום) מן הסיוע המשפטי, אשר ידאג לאינטרסים של ההורה האמור.
4. כאמור לעיל, קיימים עניינים משפטיים רבים שעל ההורה לדעת, להבין, להפנים ולהשכיל בטרם ייתן הסכמתו למסירת הילד לאימוץ, הסכמה שבד"כ אינה ניתנת לביטול.
5. את הייעוץ המקדים לא יכולה לתת פקידת הסעד בעלת אינטרסים נוגדים, שכן אלו "חייבים" גם כלפי ההורים המאמצים.
6. מינוי עורך דין להורה הביולוגי מוכר במדינות אחרות, הממנות סיוע משפטי להורה הביולוגי (אם אין לו כזה משלו). מדובר בעשרות מקרים בשנה (לכל היותר) ואין זה ראוי שבמדינת ישראל ההליך יהיה יוצא דופן. זאת ועוד, חובת מינוי עו"ד הינו גם "לטובת" הצד השני שכן בעתיד לא תוכל האם לטעון שהיתה ללא ייצוג משפטי.

בברכה,

אבנר זינגר עו"ד

יו"ר פורום משפחה, לשכת עורכי הדין

העתקים:

עו"ד יורי גיא-רון - ראש לשכת עוה"ד
עו"ד לינדה שפיר - מנכ"ל לשכת עוה"ד
עו"ד אד פרידמן - יו"ר צוות קישור לכנסת, לשכת עוה"ד
עו"ד יעל גויסקי - ממונה תחום קשרי שלטון וממשל, לשכת עוה"ד